Leider van mythisch Amsterdam

Met de komst van de Rabozaal en de verhuizing naar het nieuwe kantorencomplex in de Stadsschouwburg is Toneelgroep Amsterdam thuisgekomen. Directeur Ivo van hove: 'Succes creëer je dikwijls langzaam.'

RONALD OCKHUYSEN

Ivo van Hove spreekt niet graag van een overgangsfase. "Ik zeg liever dat Toneelgroep Amsterdam in een volgende fase is gekomen." Van Hove, directeur van Toneelgroep Amsterdam (TA), wrijft met zijn hand over een opgeruimd bureau. Negen jaar geeft hij leiding aan TA, en voortdurend is hij aan het kneden geweest. "Nu is dat volgende moment er: we gaan in Amsterdam veel meer voorstellingen spelen, en als stadsgezelschap functioneren."

TA heeft bewust en zorgvuldig een repertoire opgebouwd, opdat geslaagde voorstellingen terug kunnen keren op het programma. *Opening night* stond, inclusief de recente reeks hernemingen, inmiddels 34 avonden in Amsterdam. "Dat was enkele jaren terug ondenkbaar. *Het temmen van de feeks* heeft zo'n veertig voorstellingen gehad. Dat is belangrijk. Zo kan ons publiek voorstellingen terugzien zoals het ook films soms twee of drie keer bekijkt. En het publiek dat een voorstelling heeft gemist, krijgt binnen dit systeem herkansingen."

Ook artistiek is het hernemen van repertoire belangrijk, stelt Van Hove. "Dat geeft een gevoel van continuïteit. Er blijft contact met het recente verleden, met waar je vandaan komt. En bovendien: succes creëer je dikwijls langzaamaan."

Als voorbeeld noemt Van Hove zijn geruchtmakende regie van *Scènes uit een huwelijk*, naar Ingmar Bergman. "Die werd wisselend ontvangen. Maar wij geloofden erin. We hebben haar drie jaar doorgespeeld. Het werd een voltreffer. Juist doordat we de voorstelling steeds terug lieten keren."

Deze week speelt TA de herneming van de toneelmarathon *Kruistochten*. Van Hove zit op het moment van het gesprek midden in de repetities. "Dat is natuurlijk belangrijk. Dat je ervoor zorgt dat een voorstelling die terugkeert dezelfde topkwaliteit heeft als bij de eerste keer."

Het imago van TA verandert. Het gezelschap is zich bewuster van zijn positie in de stad. Van Hove: "Het is niet meer van: kom maar naar ons. We gaan nu meer naar de mensen toe, willen midden tussen de Amsterdammers staan. Echt aanwezig zijn."

Buiten de schouwburg zijn in de loop der jaren de nodige contacten gelegd. Het aantal 'alliantiepartners' werd uitgebreid. Frascati is er bijgekomen, er wordt samengewerkt met Adelheid Roosen, en er is een meerjarige verbintenis met Eric de Vroedt en zijn Mightysociety.

Ook is er TA Extra, een speciaal programma waarin het gezelschap zijn betrokkenheid met de stad demonstreert. "We organiseren debatten die gerelateerd zijn aan stukken en thema's. Zoals bijvoorbeeld naar aanleiding van *Don Carlos* een avond over de vrijheid van meningsuiting."

Van Hove's beleid gaat twee kanten op. Hij wil niet alleen nadrukkelijk aanwezig zijn als stadsgezelschap, maar ook juist internationaal een rol spelen. "Dat is een lastige spagaat. De thuisbasis versterken, en tegelijk ook over de grenzen gaan. Maar het kan. En we doen het al, met veel succes."

Eind juni speelde TA in Tokio, de komende tijd staan voorstellingen in New York en Polen op het schema, en er liggen uitnodigingen voor tal van festivals, onder meer in Londen, Sydney, Brooklyn en Parijs.

"Een groep als TA, het grootste gezelschap van de Lage Landen, moet een visitekaartje zijn. Amsterdam is geen kosmopolitische of grote stad, maar wel een stad met een grote naam. Een naam die een mythische waarde heeft. Zo'n stad kan zich natuurlijk niet provinciaal gaan gedragen. Het gezelschap dat hier is gehuisvest, moet overal bekend zijn. Zoals Het Concertgebouw dat is, of Het Van Gogh Museum."

Van Hove, die momenteel ook de voorstelling *Teorema* in voorbereiding heeft, gaat ook zelf op gepaste tijden naar het buitenland voor gastregies. Zo werkt hij sinds 1996 aan een carrière in New York. "In twaalf jaar heb ik daar zes regies gedaan. Plus af en toe een operaregie, zoals dit seizoen *Idomeneo* in de Munt in Brussel. Vergeet niet: de vraag is groter dan het aanbod. Ik probeer bij elk verzoek duidelijk te achterhalen of ik ook echt iets nieuws heb te vertellen. En altijd staat het belang van TA voorop. Ik begin vanuit TA te denken."

Zijn werk over de grens verstevigt ook zijn thuisbasis en zijn netwerk. Zo komt de gerenommeerde Duitse regisseur Thomas Ostermeier naar TA voor een gastregie, evenals Luk Perceval. En hij leerde in New York dat het niet nodig is aan het begin van de repetities eerst twee weken te lezen. "In New York is daar geen tijd voor. En het beviel me, om meteen de vloer op te gaan. Bij *Kruistochten* hebben we de teksten van Alan Ayckbourn één keer met zijn allen gelezen. Daarna zijn we meteen gaan experimenteren."

Kruistochten. Woens-, vrij- en zaterdag om 18.00 uur in de SSB. Ook weer vanaf 29 september. Www.tga.nl.

'Stad als Amsterdam kan zich niet provinciaal gaan gedragen'

Zonder citaten geen bericht

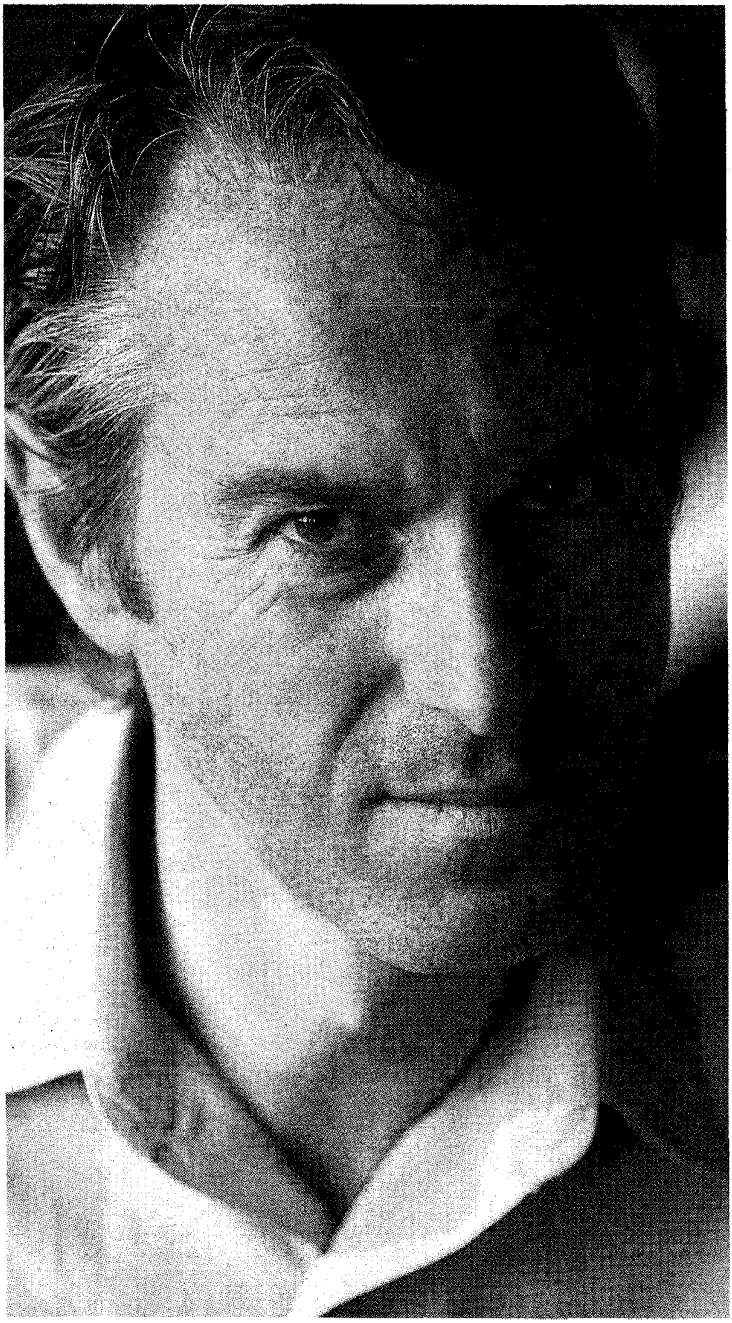

Ivo van Hove: 'We gaan nu meer naar de mensen toe.' FOTO TONEELGROEP AMSTERDAM